

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ТӨСВИЙН ТӨВЛӨРҮҮЛЭН ЗАХИРАГЧ

АУДИТЫН КОД: ТӨА-2022/15/НА-СТА-ТТЗ

ТӨВ АЙМГИЙН ЛҮН СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН 2021 ОНЫ
САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД
ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Зуунмод 2022 он

Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал

Утас: 70272582 Цахим хаяг: khishigjargalts@audit.gov.mn

Аудитын менежер О.Амаржаргал

Утас: 70273463 Цахим хаяг: amarjargalo@audit.gov.mn

Ахлах аудитор Т.Майцэцэг

Утас: 70273204 Цахим хаяг: maitsetsegt@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу. Цахим хаяг: www.audit.mn

Агуулга

Товчилсон үгийн жагсаалт.....	3
2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл.....	5
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	5
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	7
2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан.....	11
2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	12
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	15
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	17
3. Аудитын тайлан.....	18
3.1 Ерөнхий зүйл.....	18
3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт	18
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал.....	18
3.4 Материаллаг байдал	19
3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга	19
3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	21
3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг	21
3.8 Аудитын гол асуудал	22
3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	22
3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	22
3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт.....	23
3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал.....	23
4. Аудитын илрүүлэлт	23
4.1 Залруулсан алдаа	23
4.2 Төлбөрийн акт	Error! Bookmark not defined.
4.3 Албан шаардлага	25
4.4 Зөвлөмж.....	25

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
МУЕА	Монгол Улсын Ерөнхий аудитор
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
НБББББ	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг
ЗДТГ	Засаг даргын Тамгын газар
ЗЗНДНТУТХ	Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль
ТБОНӨТХ	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль
СӨБ	Сургуулийн өмнөх боловсрол
СХС	Сум хөгжүүлэх сан
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
ХХААГ	Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газар

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

41100, Төв аймаг, Зуунмод сум
Утас: 70272582, Цахим шуудан: tuv@audit.gov.mn

2022.03.31 № 01/246
танай _____-ны № _____-т

ТӨВ АЙМГИЙН ЛҮН СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГА С.ДАВААХҮҮ ТАНАА

Зөрчилгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.3-д заасны дагуу Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.ХИШИГЖАРГАЛ

D 2022/2022 19020674

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	594,526,376.22	921,166,679.92
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	94,709,986.08	350,244,428.92
31200	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	94,709,986.08	350,244,428.92
31210	Төгрөг	94,709,986.08	350,244,428.92
31211	Төрийн сангийн харилцах	80,484,666.08	344,701,805.92
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	14,225,320.00	5,542,623.00
33	АВЛАГА	311,061,625.85	321,636,653.85
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	0	12,602.76
33400	Зээлийн хүүгийн авлага	20,573,681.44	19,589,197.97
33500	Бусад авлага	290,487,944.41	302,034,853.12
33510	Байгууллагаас авах авлага	50,538,367.00	73,086,687.00
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	239,949,577.41	228,948,166.12
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	188,754,764.29	249,285,597.15
35100	Түүхий эд материал	39,796,315.77	62,438,304.28
35110	Тусгай зориулалттай материал	10,784,735.67	13,165,686.47
35130	Эм боох материал	29,011,580.10	49,272,617.81
35400	Хангамжийн материал	139,984,448.52	177,873,292.87
35410	Бичиг хэргийн материал	5,183,362.00	6,151,340.00
35420	Аж ахуйн материал	87,375,255.54	120,019,067.10
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	1,397,000.00	517,000.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	8,300,000.00	2,800,000.00
35460	Хүнсний материал	1,715,823.00	5,948,278.50
35470	Бусад хангамжийн материал	36,013,007.98	42,437,607.27
35600	Мал амьтад	8,974,000.00	8,974,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	9,382,405,337.87	8,988,817,720.39
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	9,382,405,337.87	8,988,817,720.39
39200	Биет хөрөнгө	9,317,220,337.87	8,923,782,720.39
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	5,902,060,418.17	5,931,076,388.17
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-625,284,332.50	-834,094,091.59
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	324,998,800.00	337,898,800.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-211,183,924.11	-227,844,757.24
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	513,899,313.24	583,155,769.83
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-421,250,307.18	-452,064,639.30
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	362,807,905.56	372,071,405.56
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-272,744,951.39	-289,987,448.89
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	615,196,054.00	615,196,054.00
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	-75,735,785.78	-106,052,087.30
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	15,724,829.00	15,724,829.00
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	3,442,423,514.44	3,494,262,918.44
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-557,329,222.36	-820,546,947.07
39217	Ном	303,638,026.78	304,986,526.78
39300	Биет бус хөрөнгө	65,185,000.00	65,035,000.00
39301	Програм хангамж	4,665,165.00	4,665,165.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-4,040,165.00	-4,190,165.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	64,560,000.00	64,560,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	9,976,931,714.09	9,909,984,400.31

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	13,049,074.00	4,714,258.62
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	13,049,074.00	4,714,258.62
41300	Өглөг	13,049,074.00	4,714,258.62
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	2,549,074.00	177,987.00
41360	Бусад өглөг	10,500,000.00	4,536,271.62
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	10,500,000.00	4,536,271.62
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	9,963,882,640.09	9,905,270,141.69
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	9,963,882,640.09	9,905,270,141.69
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	2,198,755,816.45	2,198,755,816.45
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	4,886,717,444.74	4,828,104,946.34
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	4,190,637,102.30	4,886,717,444.74
51220	Тайлант үеийн үр дүн	696,080,342.44	-58,612,498.40
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	2,878,409,378.90	2,878,409,378.90
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	9,976,931,714.09	9,909,984,400.31

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	5,142,325,693.28	3,669,228,959.95
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	106,204,409.41	235,156,838.75
110	Орлогын албан татвар	77,353,938.51	90,460,186.75
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	77,353,938.51	90,460,186.75
110002	Үйл ажиллагааны орлого	4,646,765.75	50,800,024.46
110003	Хөрөнгийн орлого	25,304,991.12	29,508,352.67
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	1,822,000.00	1,920,000.00
110006	Урлагийн тоглолт, спортын тэмцээний шагнал, наадмын бай шагнал	45,580,181.64	8,231,809.62
113	Хөрөнгийн албан татвар	925,000.00	44,884,390.00
113002	Бууны албан татвар	925,000.00	710,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	0	44,174,390.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	27,925,470.90	99,812,262.00
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	5,515,795.00	9,166,720.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	1,698,795.00	1,223,620.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	30,000.00	500,000.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	3,787,000.00	7,443,100.00
1181	Газрын төлбөр	21,149,175.90	6,165,542.00
118101	Газрын төлбөр	21,149,175.90	6,165,542.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	1,260,500.00	84,480,000.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	0	84,360,000.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	1,200,500.00	120,000.00
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	60,000.00	0
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1,653,484,428.97	767,502,842.20
120	Нийтлэг татварын бус орлого	1,653,484,428.97	767,502,842.20
120003	Торгуулийн орлого	262,180,324.00	351,104,477.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	44,477,119.71	75,073,019.23
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	8,537,849.81	5,937,070.53
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	35,939,269.90	69,135,948.70
120005	Түрээсийн орлого	2,507,120.00	1,995,640.00
120009	Бусад орлого	13,269,716.00	0
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	1,298,336,233.45	118,896,426.59
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	32,713,915.81	220,433,279.38

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,382,636,854.90	2,666,569,279.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,518,255,000.00	1,551,207,900.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,455,719,800.00	1,477,299,800.00
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	62,535,200.00	73,908,100.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	111,109,784.90	409,654,659.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	0	17,543,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	103,547,884.90	361,781,779.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	7,561,900.00	30,329,880.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,731,239,500.00	644,574,200.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,085,558,100.00	0
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	645,681,400.00	644,574,200.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	22,032,570.00	61,132,520.00
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	22,032,570.00	61,132,520.00
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	4,316,645,183.84	3,726,526,858.35
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,316,645,183.84	3,674,405,097.35
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,968,794,710.27	3,530,268,578.69
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,495,582,380.45	1,540,806,899.37
210101	Үндсэн цалин	991,172,325.59	1,056,066,832.30
210102	Нэмэгдэл	348,778,312.24	411,114,248.83
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	23,567,098.00	2,406,000.00
210104	Урамшуулал	75,726,153.82	13,667,413.34
210105	Гэрээт ажлын хөлс	56,338,490.80	57,552,404.90
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	189,381,998.89	198,928,614.50
210201	Тэтгэврийн даатгал	160,778,979.46	139,513,085.30
210202	Тэтгэмжийн даатгал	7,157,027.84	15,269,500.52
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,502,618.45	12,084,708.48
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,167,407.02	2,947,583.55
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	14,775,966.12	29,113,736.65
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	401,410,740.00	488,354,530.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	45,256,799.00	43,602,520.00
210302	Түлш, халаалт	354,288,097.00	443,092,210.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,865,844.00	1,659,800.00

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2104	Хангамж, бараа материалын зардал	52,131,254.47	70,447,324.22
210401	Бичиг хэрэг	5,443,890.00	6,254,015.00
210402	Тээвэр, шатахуун	37,208,191.17	35,414,295.80
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,905,969.50	3,529,368.32
210404	Ном, хэвлэл	250,501.00	83,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	3,210,500.00	15,603,610.10
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,112,202.80	8,732,965.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	0	830,070.00
2105	Нормативт зардал	92,148,660.56	168,888,432.56
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	43,777,803.06	112,437,057.56
210502	Хоол, хүнс	44,000,017.50	53,538,575.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	4,370,840.00	2,912,800.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	10,929,760.00	9,243,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,049,900.00	1,058,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	3,768,730.00	3,200,000.00
210604	Урсгал засвар	6,111,130.00	4,985,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,213,500.00	6,997,700.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,213,500.00	6,997,700.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	28,245,718.73	4,262,378.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	25,435,653.73	2,197,311.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	790,000.00	358,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	1,000,000.00	1,000,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	582,225.00	552,667.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	165,000.00	132,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	272,840.00	22,400.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	693,750,697.17	1,042,339,700.04
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	85,981,805.49	452,856,679.97
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	3,058,136.00	4,271,572.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	604,710,755.68	585,211,448.07
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,347,850,473.57	144,136,518.66
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	87,751,700.00	94,213,000.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	12,753,000.00	28,726,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	68,894,600.00	50,596,300.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	3,508,900.00	13,230,200.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,595,200.00	1,660,500.00

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	1,112,865,232.04	0
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	1,085,558,100.00	0
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	27,307,132.04	0
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	147,233,541.53	49,923,518.66
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	147,233,541.53	49,923,518.66
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	0	52,121,761.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	0	52,121,761.00
221001	Их засвар	0	52,121,761.00
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	825,680,509.44	-57,297,898.40
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	129,600,167.00	1,314,600.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	9,409,953.00	196,000.00
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Үндсэн хөрөнгө	96,948,681.00	0
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Бараа материал	23,241,533.00	1,118,600.00
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	696,080,342.44	-58,612,498.40

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
1	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,198,755,816.42	2,935,651,635.15	4,133,146,927.08	9,267,554,378.65
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.03	0	57,490,175.22	57,490,175.25
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	2,198,755,816.45	2,935,651,635.15	4,190,637,102.30	9,325,044,553.90
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	-57,242,256.25	0	-57,242,256.25
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0	0
6	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
7	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0	0	0	0
8	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
9	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	696,080,342.44	696,080,342.44
10	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,198,755,816.45	2,878,409,378.90	4,886,717,444.74	9,963,882,640.09
11	2021 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	2,198,755,816.45	2,878,409,378.90	4,886,717,444.74	9,963,882,640.09
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0	0	0	0
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	2,198,755,816.45	2,878,409,378.90	4,886,717,444.74	9,963,882,640.09
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	0	0	0
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0	0
16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
17	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0	0	0	0
18	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
19	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	-58,612,498.40	-58,612,498.40
20	2021 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	2,198,755,816.45	2,878,409,378.90	4,828,104,946.34	9,905,270,141.69

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	3,851,888,377.21	3,319,419,031.75
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	106,204,409.41	235,156,838.75
110	Орлогын албан татвар	77,353,938.51	90,460,186.75
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	77,353,938.51	90,460,186.75
110002	Үйл ажиллагааны орлого	4,646,765.75	50,800,024.46
110003	Хөрөнгийн орлого	25,304,991.12	29,508,352.67
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	1,822,000.00	1,920,000.00
110006	Урлагийн тоглолт, спортын тэмцээний шагнал, наадмын бай шагнал	45,580,181.64	8,231,809.62
113	Хөрөнгийн албан татвар	925,000.00	44,884,390.00
113002	Бууны албан татвар	925,000.00	710,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	0	44,174,390.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	27,925,470.90	99,812,262.00
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	5,515,795.00	9,166,720.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	1,698,795.00	1,223,620.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	30,000.00	500,000.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	3,787,000.00	7,443,100.00
1181	Газрын төлбөр	21,149,175.90	6,165,542.00
118101	Газрын төлбөр	21,149,175.90	6,165,542.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	1,260,500.00	84,480,000.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	0	84,360,000.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	1,200,500.00	120,000.00
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	60,000.00	0
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	366,518,112.90	474,390,414.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	366,518,112.90	474,390,414.00
120003	Торгуулийн орлого	262,180,324.00	351,104,477.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	88,560,952.90	121,290,297.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	44,352,656.00	63,308,144.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	44,208,296.90	57,982,153.00
120005	Түрээсийн орлого	2,507,120.00	1,995,640.00
120009	Бусад орлого	13,269,716.00	0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,379,165,854.90	2,609,871,779.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,518,255,000.00	1,551,207,900.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,455,719,800.00	1,477,299,800.00
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	62,535,200.00	73,908,100.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	107,638,784.90	391,463,659.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	0	17,543,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	103,547,884.90	341,549,779.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	4,090,900.00	32,370,880.00

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,731,239,500.00	644,574,200.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,085,558,100.00	0
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	645,681,400.00	644,574,200.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	22,032,570.00	22,626,020.00
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	22,032,570.00	22,626,020.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	3,711,653,992.80	2,905,426,823.91
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,711,653,992.80	2,905,426,823.91
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,363,803,519.23	2,760,282,305.25
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,490,765,150.15	1,540,886,699.16
210101	Үндсэн цалин	991,172,325.59	947,124,244.46
210102	Нэмэгдэл	348,778,243.10	481,444,739.42
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	23,567,098.00	6,801,000.00
210104	Урамшуулал	72,508,982.95	47,964,310.38
210105	Гэрээт ажлын хөлс	54,738,500.51	57,552,404.90
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	188,864,743.98	198,699,884.37
210201	Тэтгэврийн даатгал	160,778,979.46	140,046,739.96
210202	Тэтгэмжийн даатгал	7,157,027.84	14,977,653.49
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,502,618.45	11,914,232.92
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,167,407.02	2,885,295.64
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	14,258,711.21	28,875,962.36
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	402,158,525.00	490,696,020.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	41,122,930.00	44,067,113.00
210302	Түлш, халаалт	359,071,951.00	444,769,107.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,963,644.00	1,859,800.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	55,676,211.20	65,161,811.32
210401	Бичиг хэрэг	6,074,200.00	5,529,525.00
210402	Тээвэр, шатахуун	37,134,619.90	35,697,418.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	5,741,108.50	3,824,368.32
210404	Ном, хэвлэл	464,180.00	209,500.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,165,000.00	15,232,400.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	4,097,102.80	4,668,600.00
2105	Нормативт зардал	82,933,717.00	134,540,340.50
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	40,870,997.00	78,705,050.00
210502	Хоол, хүнс	40,160,520.00	50,738,790.50
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	1,902,200.00	5,096,500.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	10,657,500.00	9,733,700.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	2,007,700.00	1,733,700.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	3,200,000.00	3,200,000.00
210604	Урсгал засвар	5,449,800.00	4,800,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,213,500.00	7,061,700.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,213,500.00	7,061,700.00

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	35,910,413.00	4,407,758.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	33,100,348.00	2,197,291.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	790,000.00	358,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	1,000,000.00	1,095,400.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	582,225.00	602,667.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	165,000.00	132,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	272,840.00	22,400.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	91,623,758.90	309,094,391.90
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	85,886,258.90	303,035,391.90
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	5,737,500.00	6,059,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,347,850,473.57	145,144,518.66
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	87,751,700.00	95,221,000.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	12,753,000.00	28,726,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	68,894,600.00	50,596,300.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	3,508,900.00	13,230,200.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,595,200.00	2,668,500.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	1,112,865,232.04	0
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	1,085,558,100.00	0
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	27,307,132.04	0
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	147,233,541.53	49,923,518.66
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	147,233,541.53	49,923,518.66
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	140,234,384.41	413,992,207.84
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	200,810,836.00	112,442,765.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	200,810,836.00	112,442,765.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	200,810,836.00	112,442,765.00
221001	Их засвар	86,587,431.00	26,101,052.00
223001	Бусад хөрөнгө	66,698,855.00	60,833,613.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	47,524,550.00	25,508,100.00
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-200,810,836.00	-112,442,765.00
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	-56,014,953.00	-46,015,000.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	56,014,953.00	46,015,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	56,014,953.00	46,015,000.00
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	-116,591,404.59	255,534,442.84
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	211,301,390.67	94,709,986.08
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	94,709,986.08	350,244,428.92

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,833,555,300.00	2,604,846,452.35
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,576,385,100.00	2,471,896,787.35
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,517,277,800.00	2,412,790,587.35
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,586,773,300.00	1,540,886,699.16
210101	Үндсэн цалин	995,999,400.00	947,124,244.46
210102	Нэмэгдэл	406,432,800.00	481,444,739.42
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	31,824,000.00	6,801,000.00
210104	Урамшуулал	90,463,000.00	47,964,310.38
210105	Гэрээт ажлын хөлс	62,054,100.00	57,552,404.90
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	213,258,400.00	198,699,884.37
210201	Тэтгэврийн даатгал	149,787,400.00	140,046,739.96
210202	Тэтгэмжийн даатгал	15,867,700.00	14,977,653.49
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	12,694,200.00	11,914,232.92
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,173,400.00	2,885,295.64
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	31,735,700.00	28,875,962.36
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	460,959,600.00	459,076,458.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	46,167,200.00	44,067,113.00
210302	Түлш, халаалт	412,163,400.00	413,149,545.00
210303	Цэвэр, бохир ус	2,629,000.00	1,859,800.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	56,175,100.00	55,647,236.32
210401	Бичиг хэрэг	4,836,300.00	4,968,800.00
210402	Тээвэр, шатахуун	34,292,900.00	34,223,418.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,952,900.00	3,824,368.32
210404	Ном, хэвлэл	464,400.00	209,500.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	7,960,000.00	7,752,550.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	4,668,600.00	4,668,600.00
2105	Нормативт зардал	93,089,100.00	70,886,890.50
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	15,051,600.00	15,051,600.00
210502	Хоол, хүнс	72,941,000.00	50,738,790.50
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	5,096,500.00	5,096,500.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	10,800,000.00	10,800,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	2,800,000.00	2,800,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	3,200,000.00	3,200,000.00
210604	Урсгал засвар	4,800,000.00	4,800,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	8,652,700.00	5,261,700.00
210702	Дотоод албан томилолт	8,652,700.00	5,261,700.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	3,640,400.00	3,555,367.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	1,480,000.00	1,475,300.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	250,000.00	250,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	1,095,400.00	1,095,400.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	650,000.00	602,667.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	165,000.00	132,000.00

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	83,929,200.00	67,976,352.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	77,974,200.00	62,021,352.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	5,955,000.00	5,955,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	59,107,300.00	59,106,200.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	59,107,300.00	59,106,200.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	28,727,100.00	28,726,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	28,719,700.00	28,719,700.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,660,500.00	1,660,500.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	98,173,600.00	86,934,665.00
221001	Их засвар	20,541,600.00	26,101,052.00
223001	Бусад хөрөнгө	77,632,000.00	60,833,613.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	158,996,600.00	46,015,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	158,996,600.00	46,015,000.00
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2,833,555,300.00	2,620,594,498.09
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,551,207,900.00	1,501,284,381.34
310003	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,477,299,800.00	1,427,376,281.34
310004	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	73,908,100.00	73,908,100.00
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,038,143,800.00	1,033,629,452.75
320001	Орон нутгийн төсвөөс	1,038,143,800.00	1,033,629,452.75
33	НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	26,255,300.00	22,626,020.00
330002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	26,255,300.00	22,626,020.00
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	217,948,300.00	63,054,644.00
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	158,996,600.00	63,054,644.00
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	58,951,700.00	0
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл□	0	19,370,282.00
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл□	0	35,118,327.74
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	1,185.00	1,185.00
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	6	6
610001	Төсвийн байгууллага	6	6
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	122	122
620001	Удирдах ажилтан	11	11
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	70	70
620003	Үйлчлэх ажилтан	35	35
620004	Гэрээт ажилтан	6	6

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	ТЗ цэвэр дүн
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	398,962,867.90
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	398,962,867.90
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	309,084,967.90
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	31,619,562.00
210302	Түлш, халаалт	31,619,562.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	9,514,575.00
210401	Бичиг хэрэг	560,725.00
210402	Тээвэр, шатахуун	1,474,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	7,479,850.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,800,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,800,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	721,991.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	721,991.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	265,428,839.90
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	265,324,839.90
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	104,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	89,877,900.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	36,114,800.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	21,876,600.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	13,230,200.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,008,000.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	53,763,100.00
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	53,763,100.00
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	398,962,867.90
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	398,962,867.90
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	17,543,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	341,549,779.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	39,870,088.90

3. Аудитын тайлан

3.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч этгээд, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын талаар болон аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Энэхүү тайланд шалгагдагч этгээдэд татварын орлогын болон зээлийн авлагын мэдээ тайлан гаргалттай холбоотой өгсөн зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Т.Хүрэлбаатар гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер О.Амаржаргал, дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 03 дугаар сарын 05-ны өдрийн 01/102 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт

Төв аймгийн Лүн сум нь тайлант онд сумынхаа эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийг тогтвортой ахиулах зорилго дэвшүүлэн ажилласан байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөө бага байна.

Лүн сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг байхгүй, нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцүүлэн Сангийн сайдын 2006 оны 388, 2015 оны 341 тоот тушаалаар баталсан загвар, аргачлалыг баримтлан тайлагнаж байна.

Лүн сумын Засаг даргын захирамжаар томилогдсон 5 хүний бүрэлдэхүүнтэй баг хяналтыг хэрэгжүүлдэг байна. Аймгийн Засаг даргаас жилд 2 удаа бүх сум байгууллагад нэрэмжит үзлэг, Санхүүгийн хяналт аудитын алба удирдамж төлөвлөгөөний дагуу хяналт шалгалт явуулдаг, байгууллага бүрд дотоод хяналтын нэгж ажилладаг боловч сумын хэмжээнд төсөв санхүүгийн сахилга бат сайжирч, алдаа зөрчил буурахгүй байна. Цаашид анхан шатны болон нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлт, хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтыг сайжруулах талаар дотоод хяналтыг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ

илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр 2021 оны санхүүгийн тайлангийн мөнгөн гүйлгээний нийт зарлагыг суурь үзүүлэлтийг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл Дунд гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1,5 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардал 3,669,228.9 мянган төгрөгөөс 1,5 хувиар буюу 55,038.4 мянган төгрөгөөр тогтоож, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 80 хувиар буюу 44,030.7 мянган төгрөгөөр тогтоосон.

Гүйцэтгэх үе шатанд тооцсон материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзэж хэвээр үлдээсэн.

3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг дарга нь 2021 оны санхүүгийн үйл ажиллагаандаа Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, ЗЗНДНТУТХ, Шилэн дансны тухай хууль, ТБОНӨ-ийн тухай хууль болон холбогдох бусад хууль дүрэм зааврыг мөрдлөг болгон ажиллаж байна.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 6 төсөвт байгууллага, төрийн сан, Сум хөгжүүлэх сан, Орон нутгийн хөгжлийн сан, Эмийн эргэлтийн сан, Байгалийн нөхөн сэргээлтийн барьцаа сан зэрэг 11 санхүүгийн тайланг нэгтгэн тайлагнасан байна.

Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд Сангийн яамны Э тайлангийн нэгтгэлийн систем програмыг ашиглаж байна.

Орлогын талаар:

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа байгууллагууд тусгай зориулалтын шилжүүлгээс 1,477,299.8 мянган төгрөг, орон нутгийн төсвийн 644,574.2 мянган төгрөг, Эрүүл мэндийн даатгалаас 22,626.0 мянган төгрөг, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 73,908.1 мянган төгрөг, Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого 121,290.3 мянган төгрөг, торгуулийн орлого 351,104.4 мянган төгрөг, нэмэлт санхүүжилтийн дансанд 391,463.6 мянган төгрөг, татварын орлого 235,156.8 мянган төгрөг, нийт 3,319,419.0 мянган төгрөгийн орлого, эх үүсвэрийг төвлөрүүлэн зарцуулсан байна.

Лүн сумын ИТХ-ын Хуралдааны 2021 оны 12 дугаар сарын 09-ний өдрийн 09 дүгээр тогтоолоор сумын орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх татварын орлогыг нийт 393,569.6 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

Орон нутгийн төсөвт 2021 онд татварын орлого 235,156.8 мянган төгрөг, татварын бус орлого 351,193.0 мянган төгрөг, нийт 586,832.8 мянган төгрөг төвлөрч, батлагдсан төлөвлөгөөг 193,263.2 мянган төгрөг буюу 1.5 дахин биелүүлсэн байна. Орон нутгийн орлогын төлөвлөгөө өндөр хувиар биелэхэд сумын Засаг даргатай байгуулсан Идлэг шонхор шувуу бариулах тухай гэрээний дагуу 174,550.1 мянган төгрөгийн орлого төвлөрсөн нь нөлөөлсөн байна.

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Үндсэн хөрөнгө, бараа материалын талаар:

Үндсэн хөрөнгө дансанд 25,508.1 мянган төгрөгийн хөрөнгийг төсвийн хөрөнгөөр, 170,611.7 мянган төгрөгийн хөрөнгийг үнэ төлбөргүй орлогоор нийт 196,119.8 мянган төгрөгийн хөрөнгийг бүртгэсэн ба 22,496.0 мянган төгрөгийн хөрөнгийг акталж, данснаас хассан байна.

Бараа материалын дансанд худалдан авсан 419,513.7 мянган төгрөгийн, үнэ төлбөргүй хүлээн авсан 675,457.3 мянган төгрөгийн, нийт 675,457.3 мянган төгрөгийн бараа материалыг орлогоор бүртгэж, 614,926.4 мянган төгрөгийн бараа материалыг хассан байна

Авлага, өглөгийн талаар:

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд байгууллагаас авах 73,086.6 мянган төгрөг, эргэлтийн эмийн сангийн авлага 22,728.3 мянган төгрөг, сум хөгжүүлэх сангийн авлага 242,298.6 мянган төгрөг, ажилчидтай холбогдсон авлага 12.6 мянган төгрөг, нийт 321,636.6 мянган төгрөгийн авлага нэгтгэгдсэн байна. Нийт авлагын 242,298.6 мянган төгрөг буюу 75,0 хувийг сум хөгжүүлэх сангийн зээлийн авлага эзэлж байна.

Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг 177.9 мянган төгрөг, байгууллагад төлөх өглөг 4,536.2 мянган төгрөг, нийт 4,714.2.6 мянган төгрөгийн өглөгийн үлдэгдэлтэй нэгтгэгдсэн байна.

Санхүүгийн байдлын тайлангийн талаар:

Санхүүгийн байдлын нэгтгэсэн тайланд 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар төрийн сангийн харилцах дансанд 344,701.8 мянган төгрөг, арилжааны банк дахь харилцах дансанд 5,542.6 мянган төгрөг, нийт 350,244.4 мянган төгрөгийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл нэгтгэгдсэн байна.

Бараа материал 249,285.5 мянган төгрөг, үндсэн хөрөнгө 8,988,817.7 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/мянган төгрөг/ Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	94,709.9	350,244.4	255,534.4
Авлага	311,061.6	321,636.6	10,575.0
Урьдчилгаа			
Бараа материал	188,754.7	249,285.5	60,530.8
Үндсэн хөрөнгө	9,382,405.3	8,988,817.7	-393,587.6
Нийт хөрөнгө	9,976,931.7	9,909,984.4	-66,947.3
Өр төлбөр	13,049.0	4,714.2	-8,334.8
Засгийн газрын оролцоо /Эздийн өмч/	9,963,882.6	9,905,270.1	-58,612.5
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	9,976,931.7	9,909,984.4	-66,947.3

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 249,285.5 мянган төгрөг болж, оны эхний үлдэгдлээс 60,530.8 мянган төгрөгөөр өссөн нь эм, боох материал, бичиг хэрэг, хүнсний материалын үлдэгдэл өмнөх оноос өссөнөөс шалтгаалсан байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 8,988,817.7 мянган төгрөг болж 393,587.6 мянган төгрөгөөр буурсан нь элэгдлийн зардлаас шалтгаалсан байна.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 9,905,270.1 мянган төгрөг болж 58,612.5 мянган төгрөгөөр буурсан нь тайлант үеийн үр дүнгээс шалтгаалжээ.

3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.6.1 Төсвийн төлөвлөлт

Лүн сумын ИТХ-ын Хуралдааны 2020 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн “2021 оны төсөв батлах тухай” 07 дугаар тогтоолоор 2021 онд төсөвт төвлөрүүлэх татварын ба татварын бус орлогыг 393,569.6 мянган төгрөгөөр, зарлагын нийт хэмжээг 2,580,703.6 мянган төгрөгөөр баталсан байна. Сумын ИТХ-ын Хуралдааны 2021 оны 12 дугаар сарын 19-ний өдрийн 09 дүгээр тогтоолоор 2021 оны төсвийн жилд орон нутгийн хөгжлийн санд олгох шилжүүлгийн хэмжээг 73,908.1 мянган төгрөгөөр, тусгай зориулалтын шилжүүлгийн хэмжээг 1,493,250.0 мянган төгрөгөөр тус тус тодотгон баталсан байна.

3.6.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн зарлагын нийт хэмжээг 2,833,555.3 мянган төгрөгийн төсөв баталсан.

Нийт зардлын 1,477,299.8 мянган төгрөгийг улсын төсвөөс, 58,951.7 мянган төгрөгийг урьд оны шилжих үлдэгдэлээс, 73,908.1 мянган төгрөгийг ОНХСангийн шилжих үлдэгдэлээс, 26,255.3 мянган төгрөгийг Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас, 1,038,143.8 мянган төгрөгийг аймгийн төсвөөс тусгай зориулалтын шилжүүлэг, 158,996.6 мянган төгрөгийг үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжүүлэхээр төлөвлөсөн байна.

Гүйцэтгэлээр 2,471,896.7 мянган төгрөгийг урсгал зардалд, 86,934.6 мянган төгрөгийг хөрөнгийн зардалд, 46,015.0 мянган төгрөгийг эргэн төлөгдөх зээлийн зардалд, нийт 2,604,846.4 мянган төгрөгийг зарцуулж, зарцуулаагүй үлдэгдэл 49,923.5 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 3,319,419.0 мянган төгрөг буюу 86,1 хувьтай байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.6.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт санхүүжилтийн дансанд санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд 398,962.8 мянган төгрөгийн эх үүсвэрийг төвлөрүүлэн, бараа, ажил үйлчилгээний зардалд 309,084.9 мянган төгрөг, бусад урсгал шилжүүлэг буюу нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж, дэмжлэг, урамшуулалд 89,877.9 мянган төгрөгийг зарцуулсан байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг

Лүн сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нэгтгэгдсэн төсөвт байгууллагууд, тусгай зориулалттай сангуудын санхүүгийн тайлангийн аудитын талаар:

- Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудиторуд нь тус сумын ЗДТГ-ын санхүүгийн тайланд дүгнэлт гаргаж, ИТХ, Соёлын төв, ОНХС, СХС, Байгалийн нөхөн сэргээлтийн барьцаа сан, эмийн эргэлтийн сангийн тайланг түүвэрт хамруулан шалгасан. Аудитаар ЗДТГ-т 2,236.3 мянган төгрөгийн 1 зөвлөмж, 29,934.7 мянган төгрөгийн 1 албан шаардлага, ИТХ-д 2,214.4 мянган төгрөгийн 1 албан шаардлага, соёлын төвд 11,125.5 мянган төгрөгийн 1 албан шаардлага, сум хөгжүүлэх санд 2,371.9 мянган төгрөгийн 1 зөвлөмж, 101,880.3 мянган төгрөгийн 1 албан шаардлага, орон нутгийн хөгжлийн санд 71,118.8 мянган төгрөгийн 2 албан шаардлага тус тус өгөгдсөн.
- Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газартай байгуулсан гэрээний үндсэн дээр Гэрэлтэх бүртгэл аудит ХХК тус сумын ЕБС, Цэцэрлэг, Эрүүл мэндийн төв гэсэн 3 байгууллагын санхүүгийн тайланд аудит хийж, дүгнэлт гаргасан. Аудитаар эргэлтийн эмийн сангийн санхүүгийн тайланд 5,904.1 мянган төгрөгийн 1 төлбөрийн акт, 2,400.0 мянган төгрөгийн 1 албан шаардлага, 1,286.2 мянган төгрөгийн 1 зөвлөмж, эрүүл мэндийн төвд 26.2 мянган төгрөгийн 1 төлбөрийн акт, 5,859.6 мянган төгрөгийн 1 албан шаардлага, 467,018.0 мянган төгрөгийн 2 зөвлөмж, Ерөнхий боловсролын сургуульд 1,136.9 мянган төгрөгийн 2 төлбөрийн акт, 937,233.9 мянган төгрөгийн 2 албан шаардлага, 267.0 мянган төгрөгийн 1 зөвлөмж, Хүүхдийн цэцэрлэгт 2,153.8 мянган төгрөгийн 2 төлбөрийн акт, 1,977.9 мянган төгрөгийн 1 албан шаардлага, 281,239.7 мянган төгрөгийн 1 зөвлөмж тус тус хүргүүлсэн байна.

3.8 Аудитын гол асуудал

Сумын орлогын төлөвлөгөөг нийт дүнгээр биелүүлсэн боловч 7 нэр төрлөөр тасалсан зөрчилд зөвлөмж өгсөн.

Ерөнхий боловсролын сургуульд НДШ, ХХОАТ илүү дутуу суутгасан, хүнсний материал нөөцлсөн 1,136.9 мянган төгрөгийн зөрчилд 2 төлбөрийн акт, Хүүхдийн цэцэрлэгт ХХОАТ дутуу суутгасан, хүнсний материал нөөцөлсөн 2,153.8 мянган төгрөгийн зөрчилд 2 төлбөрийн акт, эргэлтийн эмийн санд 5,904.1 мянган төгрөгийн авлага барагдуулаагүй зөрчилд 2 төлбөрийн акт тогтоосон.

3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасан байна.

3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Шилэн дансны цэсэнд тайлант хугацаанд мэдээлбэл зохих 146 мэдээллээс хугацаандаа мэдээлсэн 142 мэдээлэл, хугацаа хоцроосон 4 мэдээлэл байна.

3.9.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Тус байгууллага нь санхүүгийн тайлан, аудитад шаардлагатай баримт материалыг жагсаалт үйлдэн файлаар болон цаасаар ирүүлсэн.

3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгөгдсөн 1 зөвлөмжийн хэрэгжилтийг 2021 оны 06 дугаар сарын 16-ны өдрийн 01/230 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн орлогын талаар дараагийн аудитаар анхаарал хандуулах зүйтэй гэж үзлээ.

4. Аудитын илрүүлэлт

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч болон харъяа байгууллагуудын аудитаар нийт 2,060,579.5 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс, 103,244.8 мянган төгрөгийн алдааг залруулж, 9,221.2 мянган төгрөгийн зөрчилд 6 төлбөрийн акт, 1,092,626.6 мянган төгрөгийн зөрчилд 9 албан шаардлага, 855,486.8 мянган төгрөгийн зөрчилд 11 зөвлөмж өгөв.

4.1 Залруулсан алдаа

Засаг даргын Тамгын газар мөнгөн гүйгээний тайланд үндсэн хөрөнгө худалдан авсан зардлыг хөрөнгийн зардлаар тайлагнаагүй, төсвийн зарцуулаагүй үлдэгдлийг төвлөрүүлэхдээ буруу кодоор тайлагнасан, үндсэн хөрөнгө орлогод аваагүй 82,600.7 мянган төгрөгийн зөрчил байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, 8 дугаар зүйлийн 8.1-д “Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлангаа гаргах үүрэг бүхий аж ахуйн нэгж, байгууллагын санхүүгийн тайлан нь дараах бүрэлдэхүүнтэй байна”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

Цэцэрлэг, Эрүүл мэндийн төв 20,644.1 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг хөрөнгийн зардлаар тайлагнаагүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, 8 дугаар зүйлийн 8.1-д “Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлангаа гаргах үүрэг бүхий аж ахуйн нэгж, байгууллагын санхүүгийн тайлан нь дараах бүрэлдэхүүнтэй байна”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

4.2 Төлбөрийн акт

Ерөнхий боловсролын сургууль ХЧТА-ын акттай албан хаагчийг 1-10 сарын цалингаас ХХОАТ-ыг чөлөөлөлгүй тооцсоноос цалингаас ХХОАТ-ын 458,563.88 төгрөгийг илүү, 11-12 сард ХЧТА-ын акт дууссан байтал цалингаас НДШ-ийн 22,851.75 төгрөгийг дутуу, ХХОАТ-ын 4,285.18 төгрөгийг илүү буюу цалингаас нийт 439,997.31 төгрөгийг илүү суутгасан байна. Энэ

нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5 “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “оршин байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-дэх заалт болон МУЕА-ын 2020 оны а/95 дугаар тушаалаар батлагдсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4.2.3.5-д “бүртгэл тооцоог зөрүүтэй тооцоолсноос үр дагавар үүссэн” гэсэн дагуу шийдвэрлэв.

Ерөнхий боловсролын сургууль Хүүхдийн хоол хүнсний зардлаас хэмнэгдсэн төсвийн үлдэгдэл 697.0 мянган төгрөгийг нэгдсэн дансанд төвлөрүүлэлгүй, материал нөөцөлсөн байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 45 дугаар зүйлийн 45.2-т “Төсвийн захирагчийн төсвийн дараах зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг төсвийн хэмнэлтэд тооцохгүй бөгөөд тухайн үлдэгдлийг тухайн шатны төсвийн ерөнхий дансанд төвлөрүүлнэ”, 45.2.2-т “төлөвлөсөн төсөл, арга хэмжээ хэрэгжээгүйн улмаас, эсхүл тоо хэмжээ нь буурснаас бий болсон үлдэгдэл” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “оршин байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-дэх заалт болон МУЕА-ын 2020 оны а/95 дугаар тушаалаар батлагдсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4.2.3.6-д “эрх бүхий этгээдээс тогтоосон норм, нормативыг хэтрүүлэн зарцуулсан” гэсэн дагуу шийдвэрлэв.

Хүүхдийн цэцэрлэг давхар ажил эрхэлдэг албан хаагчид ХХОАТ-т хөнгөлөлт тооцсоноос цалингаас ХХОАТ-ын 200.0 мянган төгрөгийг дутуу суутгасан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5 “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “оршин байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-дэх заалт болон МУЕА-ын 2020 оны а/95 дугаар тушаалаар батлагдсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4.2.3.5-д “бүртгэл тооцоог зөрүүтэй тооцоолсноос үр дагавар үүссэн” гэсэн дагуу шийдвэрлэв.

Хүүхдийн цэцэрлэг Хүүхдийн хоол хүнсний зардлаас хэмнэгдсэн төсвийн үлдэгдэл 1,953.8 мянган төгрөгийг нэгдсэн дансанд төвлөрүүлэлгүй, нөөцөлсөн байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 45 дугаар зүйлийн 45.2-т “Төсвийн захирагчийн төсвийн дараах зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг төсвийн хэмнэлтэд тооцохгүй бөгөөд тухайн үлдэгдлийг тухайн шатны төсвийн ерөнхий дансанд төвлөрүүлнэ”, 45.2.2-т “төлөвлөсөн төсөл, арга хэмжээ хэрэгжээгүйн улмаас, эсхүл тоо хэмжээ нь буурснаас бий болсон үлдэгдэл” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “оршин байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-дэх заалт болон МУЕА-ын 2020 оны а/95 дугаар тушаалаар батлагдсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4.2.3.6-д “эрх бүхий этгээдээс тогтоосон норм, нормативыг хэтрүүлэн зарцуулсан” гэсэн дагуу шийдвэрлэв.

Эргэлтийн эмийн санчаас авах 5,904.1 мянган төгрөгийн авлагыг барагдуулаагүй байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д “төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр

төлбөр үүсгэхгүй байх” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “оршин байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-дэх заалт болон МУЕА-ын 2020 оны а/95 дугаар тушаалаар батлагдсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4.2.3.8-д “Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-т заасан бусад нөхцөл байдал үүссэн” гэсэн дагуу шийдвэрлэв.

4.3 Албан шаардлага

Соёлын төв, Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, эргэлтийн эмийн сангийн харилцагч байгууллагатай хийсэн 15,740.0 мянган төгрөгийн худалдан авалт нь цахим төлбөрийн баримтаар баталгаажуулаагүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7-д “Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно”, Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.6-д “Албан татвар суутган төлөгч төлбөрийн баримтыг өөр дүнгээр олгосон, эсхүл төлбөрийн баримт олгохоос татгалзсан бол албан татвар төлөгч энэ талаар татварын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад, эсхүл харьяа татварын албанд нэн даруй мэдэгдэх үүрэгтэй.”, Сангийн сайдын 2017 оны 347 тоот тушаалаар батлагдсан “Өмчийн бүх хэлбэрийн аж ахуйн нэгж, байгууллагад нийтлэг хэрэглэгдэх анхан шатны бүртгэлийн маягтыг нөхөн заавар”-ын 6.5-д Төлбөрийн баримт “Төлбөрийн баримт нь бараа, ажил, үйлчилгээний төлбөр, тооцоо хийгдсэнийг нотлох анхан шатны цаасан болон цахим баримт юм. Төлбөрийн баримтад борлуулагч, худалдан авагчийг таних тэмдэг, татвар төлөгчийн дугаар, төлбөр тооцоо хийгдсэн он, сар, өдөр, бараа, ажил, үйлчилгээний нэр, код, тоо хэмжээ, үнэ, татварын дүнг тусгана. Төлбөрийн баримтыг цахим гарын үсэг эсхүл тусгай нууцлалын QR кодоор баталгаажуулах бөгөөд Монгол Улсын Стандарт MNS 6529:2015 “Татварын нэгдсэн системд ашиглах төлбөрийн баримтын ерөнхий шаардлага”-д заасан загварын дагуу бүртгэлийн машинаар хоёр хувь үйлдэнэ”, санхүүгийн тайлангийн аудитын “Иж бүрэн байх”, “Эрх ба үүрэг” гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-дэх заалт болон Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар батлагдсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4.2.1.1 “Нягтлан бодох бүртгэлийг холбогдох стандарт, хууль тогтоомжийн дагуу зохих ёсоор хөтөлж, баталгаажуулаагүй” гэсэн заалтын дагуу албан шаардлага хүргүүлэв.

Сум хөгжүүлэх сангийн авлагын үлдэгдлийг тооцоо хийж, баталгаажуулсан байдал болон зээлийн хугацаа хэтрэлтийг зээлдэгч бүрээр тулгахад 101,880.3 мянган төгрөгийн хугацаа хэтэрсэн зээлтэй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна..

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-дэх заалт болон МУЕА-ын 2020 оны а/95 дугаар тушаалаар батлагдсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4.2.1.7-д “авлага, өглөгийг тооцоо нийлж, баталгаажуулаагүй” бол албан шаардлага өгөх гэсэн дагуу шийдвэрлэв.

4.4 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Орлоготой холбоотой асуудал

1.1. Илрүүлэлт:

Сумын орлогын төлөвлөгөөг нийт дүнгээр биелүүлсэн боловч ХХОАТ, бууны албан татвар, тэмдэгтийн хураамж, ус ашигласны төлбөр, хог хаягдал, гадрын төлбөр, төсөвт газрын өөрийн орлого гэсэн 7 нэр төрлөөр тасалсан байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.1-д "Батлагдсан төсвийг хэрэгжүүлэх нарийвчилсан хуваарь, төсвийн дэлгэрэнгүй хуваарилалт, төсвийн зарцуулалт болон бүрдүүлэлтэд тавих хяналтыг төсвийн сар, улирлын батлагдсан хуваарийн дагуу хэрэгжүүлнэ", 41.2.1-д "хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх" гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн татварын болон татварын бус орлогын мэдээлэхдээ орлогын дансны хуулгыг боловсруулан үнэн зөв мэдээлж байх ба түүнд тавих хяналтыг сайжруулах

2. Тайлан, мэдээ гаргалттай холбоотой асуудал

2.1. Илрүүлэлт:

Сум хөгжүүлэх санхүүгийн тайлангийн авлагын үлдэгдлийг аймгийн ХХААГ-аас ирүүлсэн сангийн авлагын дүнтэй тулгахад 2,371.9 мянган төгрөгийн зөрүүтэй тайлагнасан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх", 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д "холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах", Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д "төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх" гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Сум хөгжүүлэх сангийн авлагын дүнг ХХААГ-ийн тайлангаас зөрүүтэй мэдээлж буй зөрчлийг арилгаж, зээл, зээлийн хүүгийн авлагын үлдэгдлийг зөрүүгүй үнэн зөв тайлагнаж байх.

3. Хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

3.1. Илрүүлэлт:

Эргэлтийн эмийн сан нь Монгол эм импекс ХХК-д өгөх 926.2 мянган төгрөгийн, Энто ХХК-д өгөх 360.0 мянган төгрөгийн өглөгтэй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх", 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах", Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх" гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын "толилуулга", "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Цаашид өглөг үүсгэхгүй ажиллах.

4. Хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

4.1. Илрүүлэлт:

Орон нутгийн хөгжлийн сангийн харилцагч байгууллагатай хийсэн худалдан авалтыг /дансны хуулгын дүнг/ Татварын Е баримт, Е постын дүнтэй тулгалт хийхэд Төв гэрэл ХХК-д шилжүүлсэн 2 ажлын 15,740.0 мянган төгрөгийн худалдан авалт нь цахим төлбөрийн баримтаар баталгаажаагүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7-д "Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно", Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.6-д "Албан татвар суутган төлөгч төлбөрийн баримтыг өөр дүнгээр олгосон, эсхүл төлбөрийн баримт олгохоос татгалзсан бол албан татвар төлөгч энэ талаар татварын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад, эсхүл харьяа татварын албанд нэн даруй мэдэгдэх үүрэгтэй.", Сангийн сайдын 2017 оны 347 тоот тушаалаар батлагдсан "Өмчийн бүх хэлбэрийн аж ахуйн нэгж, байгууллагад нийтлэг хэрэглэгдэх анхан шатны бүртгэлийн маягтыг нөхөн заавар"-ын 6.5-д Төлбөрийн баримт "Төлбөрийн баримт нь бараа, ажил, үйлчилгээний төлбөр, тооцоо хийгдсэнийг нотлох анхан шатны цаасан болон цахим баримт юм. Төлбөрийн баримтад борлуулагч, худалдан авагчийг таних тэмдэг, татвар төлөгчийн дугаар, төлбөр тооцоо хийгдсэн он, сар, өдөр, бараа, ажил, үйлчилгээний нэр, код, тоо хэмжээ, үнэ, татварын дүнг тусгана. Төлбөрийн баримтыг цахим гарын үсэг эсхүл тусгай нууцлалын QR кодоор баталгаажуулах бөгөөд Монгол Улсын Стандарт MNS 6529:2015 "Татварын нэгдсэн системд ашиглах төлбөрийн баримтын ерөнхий шаардлага"-д заасан загварын дагуу бүртгэлийн машинаар хоёр хувь үйлдэнэ", санхүүгийн тайлангийн аудитын "Иж бүрэн байх", "Эрх ба үүрэг" гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Худалдан авалт бүрийг төлбөрийн цахим баримтаар баталгаажуулах.

5. Хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

5.1. Илрүүлэлт:

ОНХС-ийн эхний үлдэгдэл 19,205.7 мянган төгрөг байхад сумын ИТХ-ын 2020 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн 07 тоот "Сумын 2021 оны төсөв батлах тухай" тогтоолд 10,147.5 мянган төгрөг буюу 9,058.2 мянган төгрөгийн эх үүсвэрийг батлалгүй орхигдуулсан байна. Энэ нь Төсвийн тухай хууль 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д заасан "төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх" гэсэн зарчимд нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Эх үүсвэрийг сумын ИТХ-ын тогтоолоор бүрэн батлуулж байж зарцуулах.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 6 дугаар сарын 10 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

д/ д	Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт алдаа, зөрчлийн		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн

Төв аймгийн Лүн сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Санхүүгийн тайлангийн аудитын асуудал

	Лүн Засаг дарга	31	2,060,579.5	5	103,244.8	6	9,221.1	9	1,092,626.6	11	855,486.8
--	-----------------	----	-------------	---	-----------	---	---------	---	-------------	----	-----------